

ואזל רבי נהוראי לאצטרופי בהדיה, ורבי נהוראי הלך לאושא על מנת להצטרף עליו שיעידו שניהם על הדבר. (5)

ומקשינן: אי הכי — מאי למימרא?! אם היה שם עד נוסף, מה בא התנא לחדש? (6)

ומתצינן: מהו דתימא מספיקא לא מחללינן שבתא, הייתי יכול לומר שיש לחשוש שמא אין אותו העד נמצא בביתו, ומספק אין מחללים את השבת. קא משמע לן התנא שמחללים. (7)(8)

שהרי התנא לא הזכיר את רבי נהוראי אלא כדי להוכיח שמוותר לעשות כך בשבת, שהרי אפילו רבי נהוראי נהג היתר בדבר, ואין כבודו שנביא את ראייתנו אף מן חבריו, הקטן ממנו.

רב אשי אמר תירוץ אחר:

רבי נהוראי — סהרא אהרינא הוה באושא, רבי נהוראי ידע שיש עד אחר באושא שאף הוא מכיר את העד הזה.

הראשון בגמרא [שהיה עד שני עם רבי נהוראי] איזה ספק יש כאן?

[א] תירץ המשנה למלך: הספק הוא שמא לא ימצאו באושא את אותו העד שבאו להעיד על כשרותו, ולא יעיד עדות החדש, ונמצא שהליכתם בשבת היתה לבטלה. [והמהדיר על הריטב"א כתב כן בשם תוספות ישנים].

[ב] הרשב"א והריטב"א והר"ן כאן תירצו: הספק הוא שמא העד השני יתחרט כשיגיע לבית דין, ולא ירצה להעיד. [ועיין בריטב"א שמסביר במה זה שונה מעצם עדות החדש].

[ג] הרש"ש ד"ה וחד מי מהימן, כתב שמדובר כאן שהיו שני עדים שמעידים על כשרות העד שראה את הלבנה, ובעדות ראית הלבנה עצמה לא היה אלא עד אחד. ויש כאן ספק שמא לא יצטרף עמו עד אחר להעיד על ראית הלבנה. [ודעת הרש"ש כדעת תוס' הרא"ש הנ"ל הערה 3. ובכל זאת כאן שיש ודאי עדות על הכשרות, מחללים על ספק עדות החדש. ועיין בדברי הרש"ש].

8. רש"י פירש מספיקא שמא אין אותו העד בביתו. ומשמע שדוקא כאשר ידוע שיש עד באושא, אז העד השני יכול ללכת בשבת. אבל אם אין ידוע שיש עד באושא, אין אומרים שילך

5. לפי הנ"ל בהערה הקודמת הקשה משנה: אין תירץ רב אשי על קושית הגמרא? הרי עדיין לשון הברייתא קשה! עיי"ש מה שתירץ. ודבריו הם כדברי תוס' הרא"ש ד"ה וחד וד"ה אי הכי. [ועיין מהרש"א בהסבר תוד"ה סהרא שכתב כיוצ"ב].

6. אי הכי מדברי הראשונים כאן משמע ששאלת הגמרא היא על הברייתא שרבי נהוראי הלך להעיד בשבת.

וכתבו תוספות על פי דברי התוספתא והירושלמי ורש"י ששאלת הגמרא היא גם על התירוץ הראשון. אך תוספות הרא"ש מבאר ששאלת הגמרא היא רק על תירוץ של רב אשי עיין שם. [וכן ביאר לחם משנה בדעת התוספתא. עיי' בדבריו קדוש החדש ג ג באריכות].

ודעת ערוך לנר שהגמרא כאן מתייחסת למשנתנו, שמאחר שהסקנו שעד אחד אינו נאמן, אם כן קשה: מהו החידוש בדברי המשנה.

7. לדעת התוספות והראשונים הנ"ל [בהערה הקודמת] שהגמרא שאלה כאן על שני התירוצים הנ"ל. אם כן קשה: אמנם לתירוץ רב אשי שרבי נהוראי הלך לבדו, אכן יש כאן ספק שמא לא ימצא את העד שהיה באושא, אבל לפי התירוץ